

DIRECCIÓN GENERAL DE POLÍTICA ENERGÉTICA Y MINAS

MINISTERIO PARA LA TRANSICIÓN ECOLÓGICA Y EL RETO DEMOGRÁFICO

Paseo de la Castellana, 95 28046 Madrid

Código de Avaliación Ambiental: 20210438. Código para o Órgano Substantivo: CHIDR-035

Título do proxecto: PROXECTO HIDROELÉCTRICO REVERSIBLE MEIRAMA, DE 366,46 MW, E A SÚA INFRAESTRUTURA DE EVACUACIÓN, SITUADO NOS TERMOS MUNICIPAIS DE CARRAL E CERCEDA (A Coruña)

Órgano Substantivo: DIRECCIÓN GENERAL DE POLÍTICA ENERGÉTICA Y MINAS. MINISTERIO PARA LA TRANSICIÓN ECOLÓGICA Y EL RETO DEMOGRÁFICO.

Don/Dona _____ con
DNI. Número _____, con domicilio a efectos de notificacións en
_____, municipio de
_____, provincia _____, teléfono _____.

EXPÓN:

Á vista do **PROXECTO HIDROELÉCTRICO REVERSIBLE MEIRAMA, DE 366,46 MW, E A SÚA INFRAESTRUTURA DE EVACUACIÓN, SITUADO NOS TERMOS MUNICIPAIS DE CARRAL E CERCEDA (A Coruña)**, por medio do presente escrito realiza as seguintes **ALEGACIÓNS:**

PRIMEIRO.- INCOMPATIBILIDADE DO APROVEITAMENTO HIDROELÉCTRICO COS USOS ACTUÁIS DO LAGO DAS ENCROBAS

A existencia do Dominio Público Hidráulico responde á necesidade de garantir unha protección para os recursos hídricos e o seu ecosistema.

A Resolución do 18 de xuño de 2008 pola que se acordaba dar publicidade á declaración de impacto ambiental formulada pola Dirección Xeral de Calidade e Avaliación Ambiental, relativa ao enchido con auga do oco da mina de Meirama, no municipio de Cerceda (A Coruña), promovido pola empresa Lignitos de Meirama, S.A. (Clave 2005/0162) (DOG Núm. 64, de 02 de abril de 2009) indicaba con respecto aos posibles usos do lago:

“2.6. Sobre os posibles usos do lago.

Os posibles usos do futuro lago deberán ser coherentes coas características ambientais deste unha vez finalizado o proceso de enchido, garantindo a conservación do ecosistema e da paisaxe e tendo en conta que, en todo caso, estarán suxeitos á normativa que para cada uso concreto resulte de aplicación”.

Posteriormente o DOG Núm. 200, de 18 de outubro de 2013 publicaba o Anuncio de Augas de Galicia do 20 de maio de 2019 polo que se sometía a exposición pública a proposta de deslindamento do dominio público hidráulico no lago da mina de Meirama e documentación relacionada con esta.

Por outra banda a Resolución do 4 de outubro de 2013 sometía a información pública o proxecto construtivo de execución da obra hidráulica de abastecemento da área metropolitana da Coruña a partir do lago artificial da central de Meirama, fase I (Cerceda-A Coruña).

Augas de Galicia tramitou o expediente de declaración de interese da Comunidade Autónoma da obra de abastecemento da área metropolitana da Coruña a partir do lago artificial da central de Meirama. Fase I. Cerceda (A Coruña), de conformidade co disposto no artigo 13 do Decreto 59/2013, do 14 de marzo, polo que se desenvolve a Lei 9/2010, do 4 de novembro, de augas de Galicia.

Este proxecto de abastecemento, **que non se atopaba incluído no Plan hidrolóxico para a demarcación hidrográfica de Galicia-Costa**, comprendía a execución de toma de auga, falso túnel, cámara de válvulas, túnel que comunique o novo lago de Meirama co río Barcés e obra de restitución, reforzando o sistema de abastecemento da área metropolitana da Coruña cun volume adicional de regulación de 24 hm³.

A actuación hidráulica e cofinanciada pola Unión Europea a través do Fondo Europeo de Desenvolvemento Rexional (Feder) nun 80 %, no marco do programa operativo Feder Galicia 2007-2013, eixía 3 condicións (medio ambiente, contorno natural, recursos hídricos e prevención de riscos), tema prioritario ou medida 45 (**xestión e distribución de auga potable**), actuación 3.45.2 (renovación, mellora, optimización e desenvolvemento de novas infraestruturas de abastecemento tales como presas, pequenos encoros, captacións, depósitos reguladores, estacións de tratamento de augas potables, redes de distribución e sistemas de automatización e control).

A Xunta de Galicia publicaba pois o proxecto de abastecemento da área metropolitana da Coruña a partir do lago artificial da central de Meirama. Fase I. Cerceda (A Coruña), de clave OH.115.1072, **para os efectos da declaración de interese da comunidade autónoma** e a aprobación do proxecto.

Esta actuación hidráulica perseguía:

1. Unha aposta pola integración da paisaxe e a sustentabilidade e recuperación ambiental.
2. Blindar o abastecemento futuro da área metropolitana da Coruña, ao dar resposta ás previsións de incremento da poboación e de actividade económica e ás necesidades de posibles conexións de novos núcleos á rede de abastecemento, co investimento de preto de dous millóns de euros na execución dunha captación de 15 metros de profundidade, que permitiría conectar este lago de Meirama co río Barcés.
3. Dobrar a actual capacidade de Cecebre, é dicir, asegurar a subministración de auga para unha poboación de ata 560.000 habitantes no horizonte de 2035.

A II Fase desta actuación hidráulica aínda non está executada.

Evidénciase un interese autonómico acreditado da necesidade de xestión da auga do lago das Encrobas para a distribución de auga potable. Este uso tamen é compatible cos usos ambientais e recreativos actuais e potenciais do lago.

En canto ao actual uso ambiental cómpre lembrar os datos que figuran non libro *A biodiversidade no lago da mina de Meirama e a súa contorna*, promovido e editado pola compañía enerxética Naturgy. A publicación ilustra, con fotografías os resultados da avaliación da biodiversidade no lago resultante da rehabilitación do oco mineiro e ou seu ámbito máis próximo. Os resultados foron obtidos tras ou

exhaustivo inventario zoológico e botánico levado a cabo polo equipo de especialistas da Estación de Hidrobioloxía Encoro do Con, da universidade compostelá.

SEGUNDO.- AUSENCIA DE INTERÉS PÚBLICO AUTONÓMICO OU UTILIDADE SOCIAL DO APROVEITAMENTO HIDROELÉCTRICO DO LAGO DAS ENCROBAS OU DE MEIRAMA

A solicitude de concesión realizada pola mercantil promotora para o aproveitamento enerxético da auga do lago das Encrobas nin é un proxecto vertebrador nin ten unha clara incidencia territorial, nin ten outro beneficio económico ou social que o ánimo de lucro exclusivo dunha empresa privada.

A diferenza do uso común actual, onde conflúen usos compatibles (uso para o abastecemento humano de auga potable, o uso ambiental e recreativo), o uso privativo que solicita a mercantil promotora é exclusivo e excluínte, adquiríndose mediante o outorgamento pola Administración dunha concesión. O efecto esencial da concesión consiste en transferir o goce exclusivo dun ben de dominio público en detrimento dos intereses xerais.

A demanialidade implica unha vinculación do ben cunha finalidade de interese xeral que non se cumpre no caso da concesión solicitada.

TERCEIRO.- PREVALENCIA DOS USOS ACTUAIS E DO PRINCIPIO AMBIENTAL FRONTE O USO PRODUTIVISTA DA XESTIÓN DA AUGA

Augas de Galicia debe comprometerse a cumprir as obrigacións legais que establece a Directiva Marco da auga, a lei que establece a protección de ríos, humidais e acuíferos como seguro para ter auga en cantidade e calidade.

Segundo a Directiva Marco da auga (DMA), os aproveitamentos hidroeléctricos dos ríos, lagos...etc. considéranse de natureza moi modificada debido a que, ben polo seu tamaño, pola lonxitude afectada ou polo forte efecto regulador que exercen, condicionan unha modificación nas masas de auga que pode considerarse estable e duradeira, chegando en ocasións a unha nova situación de equilibrio que se estima de reversibilidade complexa e socialmente indeseada.

De todas formas considérase que a alteración das condicións naturais dos aproveitamentos hidroeléctricos das masas de auga é tan forte que se considera que non poden alcanzar o bo estado ecolóxico segundo a definición da DMA. O obxectivo para estas masas é o de alcanzar o bo potencial ecolóxico.

A Directiva 2000/60/CE do Parlamento Europeo e do Consello, do 23 de outubro de 2000, pola que se establece un marco comunitario de actuación no ámbito da política de augas establece no seu artigo 1 (Obxecto):

“O obxecto da presente Directiva é establecer un marco para a protección das augas superficiais continentais, as augas de transición, as augas costeiras e as augas subterráneas que:

a) preveña toda deterioración adicional e protexa e mellore o estado dos ecosistemas acuáticos e, con respecto ás súas necesidades de auga, dos ecosistemas terrestres e humidais directamente dependentes dos ecosistemas acuáticos;

b) promova un uso sostible da auga baseado na protección a longo prazo dos recursos hídricos dispoñibles;...”

A escaseza de auga prodúcese cando a demanda supera a dispoñibilidade dos recursos naturais.

- A escaseza de auga está a converterse nun fenómeno cada vez máis frecuente —e preocupante— que afecta, polo menos, ao 11% da poboación europea e ao 17% do territorio da UE.
- Desde 1980 aumentou o número de episodios de seca en Europa e ademais, foron máis acusados. Calcúlase que as secas tiveron un custo de 100000 millóns de euros nos últimos 30 anos.
- A sobreexplotación dos recursos hídricos é un problema serio na UE.

O cambio climático impón desafíos de fronte ao futuro.

Nas próximas décadas, o cambio climático exporá grandes retos á xestión da auga na UE. É probable que produza:

- Menores precipitacións en forma de choiva e temperaturas estivais máis altas, especialmente no Sur e o Leste, incrementando a presión sobre uns recursos xa escasos.

O Plan para salvagardar os recursos hídricos propón unha serie de medidas de eficiencia, como o cálculo do caudal ecolóxico (é dicir, a auga que necesitan os ecosistemas para sobrevivir); o desenvolvemento dunha contabilidade da auga que axude a asignar os recursos de forma máis eficiente; a reutilización da auga para a rega ou a industria; a medición e tarificación da auga, e os criterios de deseño ecolóxicos para produtos relacionados coa auga.... Etc.

Augas de Galicia e o Ministerio para a Transición Ecolóxica e o Reto Demográfico non dispoñen arestora, ou alomenos non o fixo público, dun estudo serio e rigoroso da caracterización da masa de auga do lago das Encrobas ou Meirama nin dispoñen de datos científicos que garantan a suficiencia dos recursos hídricos deste, para o abastecemento da área metropolitana da Coruña nos vindeiros anos e o matemento das actuais condicións ambientais deste espazo.

CUARTO.- APROVEITAMENTO NON PREVISTO NO PLAN HIDROLÓXICO GALICIA –COSTA.

O aproveitamento hidroeléctrico das augas do lago das Encrobas non está previsto no actual Plan Hidrolóxico Galicia -Costa. Por estar, nin sequera figura o lago como masa de auga.

Esta omisión vulnera una mancha de normativa, non só referida ao Inventario de Humidais de Galicia senón tamen á participación pública da cidadanía en materia ambiental como:

- Directiva 2003/4/CE do Parlamento Europeo e do Consello, do 28 de xaneiro de 2003, relativa ao acceso do público á información ambiental e o Convenio de Aarhus de 1998 sobre o acceso á información, a participación do público e o acceso á xustiza en materia de medio ambiente, que garanten o acceso público a información ambiental que obre en poder das autoridades públicas ou doutras entidades no seu nome, tanto cando se lles solicite como mediante divulgación activa.
- Decisión 2005/370/CE do Consello, do 17 de febreiro de 2005 sobre a celebración, en nome da Comunidade Europea, do Convenio sobre o acceso á información, a participación do público na toma de decisións e o acceso á xustiza en materia de medio ambiente (DO L 124 de 17.5.2005, pp. 1-3)

- Regulamento (CE) nº. 1367/2006 do Parlamento Europeo e do Consello, do 6 de setembro de 2006, relativo á aplicación, ás institucións e aos organismos comunitarios, das disposicións do Convenio de Aarhus sobre o acceso á información, a participación do público na toma de decisións e o acceso á xustiza en materia de medio ambiente (DO L 264 de 25.9.2006, pp. 13-19)
- Decreto 127/2008, do 5 de xuño, polo que se desenvolve o réxime xurídico dos humidais protexidos e se crea o Inventario de humidais de Galicia.

Non se pode autorizar a solicitude de concesión do aproveitamento hidroeléctrico nin un proxecto de central hidroeléctrica reversible como é o que pretende a mercantil promotora en tanto en canto non se garanta o abastecemento da área metropolitana da Coruña a partir do lago artificial da central de Meirama e a execución da obra hidráulica da segunda fase.

➤ **A prevalencia da protección ambiental da Lei 42/2007, do 13 de decembro, do Patrimonio Natural e da Biodiversidade.**

“Artigo 2. Principios.

Son principios que inspiran esta lei:

a) O mantemento dos procesos ecolóxicos esenciais e dos sistemas vitais básicos, apoiando os servizos dos ecosistemas para o benestar humano.

b) A conservación e restauración da biodiversidade e da xeodiversidade mediante a conservación dos hábitats naturais e da fauna e flora silvestres. As medidas que se adopten para ese fin terán en conta as esixencias económicas, sociais e culturais, así como as particularidades rexionais e locais.

c) A utilización ordenada dos recursos para garantir o aproveitamento sostible do patrimonio natural, en particular, das especies e dos ecosistemas, a súa conservación, restauración e mellora e evitar a perda neta de biodiversidade.

d) A conservación e preservación da variedade, singularidade e beleza dos ecosistemas naturais, da diversidade xeolóxica e da paisaxe (...).

f) A prevalencia da protección ambiental sobre a ordenación territorial e urbanística e os supostos básicos da devandita prevalencia.

g) A precaución nas intervencións que poidan afectar a espazos naturais ou especies silvestres”.

QUINTO.- A FALLA DE LICENCIA SOCIAL PARA A PRIVATIZACIÓN DUN BEN PÚBLICO COMO É A AUGA EN TEMPOS DE SECA E CAMBIO CLIMÁTICO ACELERADO

As políticas de desenvolvemento sostible deben ser participativas (Declaración de Río, Principio 10). Un aspecto importante do desenvolvemento sostible refírese á xestión dos recursos hídricos. A participación pública pode entenderse como un dereito individual e de grupos sociais, como medio para empoderar aos individuos e grupos e como medio para mellorar a calidade e efectividade dos procesos de toma de decisións. Diversos instrumentos internacionais apoian a participación pública na xestión da auga. No plano comunitario, a Directiva Marco da auga (DMA) contén disposicións concretas sobre a participación pública neste terreo.

No presente caso débese ter en conta a oposición e a falla de licencia social a que se outorgue a concesión solicitada no expediente clave AC/11/177.

Débese ter en conta que a Segunda fase da obra hidráulica para o abastecemento de auga potable á área metropolitana da Coruña aínda está por executar e que as obras nin sequera están presupostadas nin licitadas.

SEXTO.- ANOS E ANOS DE SACRIFICIO DOS RÍOS LIMÍTROFES PARA O ENCHIDO DO LAGO DAS ENCROBAS

Desde marzo do 2008 non pararon as achegas de auga dos ríos limítrofes, un par deles en fervenza, así que tiveron 13 anos para asentarse o actual lago. Anos e anos de sacrificio dos ríos limítrofes e derivacións do caudal destes cara o lago para agora privatizar un ben público como é a auga do lago das Encrobas.

Gracias a este sacrificio a costa do dominio público hidráulico dos cauces limítrofes, agora o lago é una contorna cunha enorme diversidade de especies, tanto animais como vexetais. Por iso é polo que está vetado o acceso de vehículos con motor, e só pódese pasear a pé ou en bicicleta, nun treito de seis quilómetros e medio, que inclúe unha praia de case 400 metros. O lago, enchido coa achega dos ríos limítrofes e da choiva desde marzo do 2008 (antes foi unha mina de lignito desde 1980 que se tivo que restaurar a costa do sacrificio dos recursos hídricos do dominio público hidráulico adxacente), mide, en cifras redondas, 2,2 quilómetros de longo e un de ancho, e alcanza os 200 metros na zona máis profunda.

Se se quere apostar polo uso recreativo e turístico potencial deste espazo non se deberan admitir proxectos de privatización do mesmo.

En virtude do anterior,

SOLICITA:

1.-O rexeitamento do proxecto da central hidroeléctrica reversible para o aproveitamento hidroeléctrico do lago das Encrobas ou de Meirama e a súa retirada definitiva pola súa incompatibilidade cos valores ambientais e paisaxísticos presentes na área de afección do proxecto, a prevalencia dos usos actuais nun momento de cambio climático acelerado como é o abastecemento de auga potable á área metropolitana da Coruña, a falla de execución da II Fase das obras de abastecemento do encoro de Cecebre e a falla de licencia social.

2.- O destino do lago das Encrobas aos usos públicos prevalentes como é o abastecemento de auga potable á área metropolitana da Coruña e áreas limítrofes, o uso ambiental e o uso social e recreativo.

3.- O destino e uso do lago das Encrobas como espazo natural de alto valor ambiental e reservorio de especies de fauna e flora, adoptando as medidas necesarias e preservando o espazo nun estado de conservación favorable que contribúa á preservación dos recursos hídricos e a combatir as secas e o cambio climático acelerado que estamos a sufrir.

4.- O uso do lago das Encrobas como espazo natural de lecer e recreativo para toda a cidadanía de forma libre e gratuita.

As Encrobas, 4 de decembro de 2021